

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД ПРИЙОМНИХ СІМЕЙ І ДИТЯЧИЙ
БУДИНОК СІМЕЙНОГО ТИПУ»**

Освітня програма «Соціальна робота»
спеціальність 231 Соціальна робота
галузь знань 23 Соціальна робота
професійна кваліфікація: соціальний педагог

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Соціальний супровід прийомних сімей і дитячий будинок сімейного типу
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач	доцент, кандидат психологічних наук Яремчук Віталія Василівна
Контактний телефон викладача	+0380973702941
E-mail викладача	vitaliia.yaremchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	денна, заочна форма
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Раз на тиждень відповідно до графіка консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Соціальний супровід прийомних сімей та дитячий будинок сімейного типу» спрямований на опанування студентами матеріалом, що дає їм змогу простежити, проаналізувати і зрозуміти складний процес забезпечення функціонування прийомних сімей/ дитячого будинку сімейного типу.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Соціальний супровід прийомних сімей та дитячий будинок сімейного типу» є захист і забезпечення дотримання прав і найкращих інтересів дитини шляхом надання якісних соціальних послуг прийомній сім'ї / ДБСТ</p> <p>Цілі курсу полягають у: вмінні організувати роботу щодо створення та забезпечення функціонування прийомних сімей / ДБСТ, використовувати нормативно-правові акти, які регламентують цей процес; проводити рекрутування та попередню роботу з кандидатами на створення прийомної сім'ї / ДБСТ, враховувати індивідуально-психологічні особливості дитини при складанні соціального супроводу сім'ї; налагоджувати співпрацю між спеціалістами, які захищають права дітей; здійснювати соціальний супровід прийомних сімей / ДБСТ; запобігати чи долати типові помилки під час входження в сім'ю, в роботі з нею, при складанні плану соціального супроводу тощо.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. 3. Здатність планувати та управляти часом. 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. 9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів. 2. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій дітей та сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах. 3. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси різних категорій дітей та молоді та їх сімей. 4. Здатність виявляти та розвивати нахили, здібності і креативний потенціал дітей і молоді, підтримувати їх творчий розвиток, сприяти успішній соціалізації, професійному самовизначенню, формувати у них мотивацію до реалізації творчого потенціалу, саморозвитку та самовдосконалення. 	

5. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.
6. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
лекції	12	
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18	
самостійна робота	60	

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VIII	Соціальна робота	4	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1. Основні засади державної політики щодо соціального захисту дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.</p> <p>Соціально-економічні чинники системи опіки в Україні.</p> <p>Основні шляхи оптимізації соціального захисту дітей-сиріт і дітей позбавлених батьківського піклування.</p> <p>Особливості розвитку та підтримки на сучасному етапі сімейних форм влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених</p>	Семінар 2 год.	3, 4, 6, 9.	Тема 1. Підготувати картотеку тлумачень основних понять навчальної дисципліни (зокрема, сімейні форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, прийомна сім'я, соціальний супровід, соціалізація, моніторинг, оцінка, соціальна інтеграція, компетентність, адаптація, жорстоке поводження дитиною, соціальні послуги, потреби дитини тощо).	5 балів	1 тиждень

батьківського піклування.					
<p>Тема 2. Підготовчий етап до створення сім'ї / ДБСТ</p> <p>Інформаційна компанія, Попередня робота з кандидатами, взаємодобір батьків і дітей.</p> <p>Роль інформаційної компанії у формуванні громадської думки щодо сімейних форм влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.</p> <p>Вивчення мотивації людей брати на виховання дитину-сироту й дитину, позбавлену батьківського піклування.</p> <p>Взаємодобір батьків і дітей.</p>	<p>Лекція 2 год, семіна р 2 год.</p>	2, 4, 7, 8.	<p>Тема 2. Підготуйте наукове повідомлення на тему: « Історичний екскурс: закордонний досвід прийомного виховання та створення прийомних сімей в Україні».</p>	5 балів	1 тиждень
<p>Тема 3. Особливості і проблеми розвитку прийомної дитини / дитини вихованця.</p> <p>Соціально-педагогічна характеристика прийомних дітей / дітей-вихованців.</p> <p>Формування прив'язаностей прийомних дітей / дітей-вихованців</p>	<p>Семінар 2 год.</p>	1, 2, 3, 4, 8.	<p>Тема 3. Розкрити питання: роль втрати у житті дитини. Проаналізувати різні втрати, яких зазнає дитина перед влаштування у прийомну сім'ю; визначити, які ці втрати впливають на її поведінку, сприйняття світу тощо.</p>	5 балів	1 тиждень

<p>Особливості переживання втрат дитиною.</p> <p>Особливості адаптації дитини в новій сім'ї. Специфіка адаптації дитини залежно від її віку.</p>					
<p>Тема 4. Соціальний супровід як вид соціальної діяльності.</p> <p>Сутність соціального супроводу прийомної сім'ї / ДБСТ.</p> <p>Принципи та етичні норми соціального супроводу.</p> <p>Форми соціального супроводу.</p> <p>Ролі соціального працівника під час здійснення соціального супроводу прийомних сімей / ДБСТ.</p> <p>Функції соціального працівника під час здійснення соціального супроводу прийомних сімей / ДБСТ.</p> <p>Етапи соціального супроводу.</p> <p>План соціального супроводу.</p>	<p>Лекція 2 год, семіна р 2 год.</p>	<p>1, 7, 8, 9.</p>	<p>Тема 4. Скласти орієнтований план соціального супроводу прийомної сім'ї / дитячого будинку сімейного типу.</p>	<p>5 балів</p>	<p>1 тиждень</p>

Супервізія соціальних працівників, які здійснюють соціальний супровід.					
<p>Тема 5. Створення соціальних умов для підвищення виховного потенціалу сім'ї.</p> <p>Адаптація прийомних батьків / батьків-вихователів до змін у особистому й сімейному житті.</p> <p>Етика соціальної роботи з прийомною сім'єю / ДБСТ</p> <p>Особливості виховання дітей у прийомній сім'ї / ДБСТ</p> <p>Типові помилки прийомних батьків / батьків-вихователів у вихованні дітей.</p> <p>Візит соціального працівника в сім'ю: основні принципи й типові помилки</p> <p>Роль соціального працівника в налагодженні сімейного мікроклімату</p>	Лекція 2 год, семіна р 2 год.	5, 7, 8, 9.	Тема 5. Змоделювати ситуацію першого візиту соціального працівника в сім'ю; проаналізуйте проблемні моменти, що можуть виникнути під час першої зустрічі з сім'єю.	5 балів	1 тиждень
Тема 6. Робота з прийомними дітьми / дітьми-вихованцями у процесі соціального	Лекція 2 год Семіна р 2 год.	1, 4, 5, 7, 8.	Тема 6. Підсумкове тестування.	5 балів	1 тиждень

<p>супроводу.</p> <p>Шляхи успішної соціалізації прийомної дитини / дитини-вихованця.</p> <p>Механізми, принципи підтримки стосунків дитини з рідною сім'єю.</p> <p>Шляхи залучення прийомних дітей / дітей-вихованців до тривалих стосунків протягом життя.</p> <p>Робота з дітьми, які постраждали від жорстокого поводження.</p>					
<p>Тема 7. Партнерство під час здійснення соціального супроводу. Партнери соціального супроводу. Основні функції організацій і фахівців, задіяних у здійсненні соціального супроводу прийомних сімей / ДБСТ. Соціальна сітка прийомної сім'ї / ДБСТ.</p>	<p>Лекція 2 год, семінар р 2 год.</p>	<p>7, 8, 9.</p>	<p>Тема 7. Розробити схему взаємодії соціального працівника під час здійснення супроводу прийомної сім'ї.</p>	<p>5 балів</p>	<p>1 тиждень</p>
<p>Тема 8. Моніторинг та оцінка утримання, виховання й розвитку дитини в прийомній сім'ї / ДБСТ. Особливості здійснення моніторингу</p>	<p>Лекція 2 год, семінар 4 год.</p>	<p>7, 8, 9.</p>	<p>Тема 8. Розробити зразок екокарти і генограми.</p>	<p>5 балів</p>	<p>2 тижня</p>

<p>функціонування прийомної сім'ї / ДБСТ. Критерії оцінювання ефективності функціонування прийомних сімей / ДБСТ.</p> <p>Оцінка потреб прийомної дитини / дитини вихованця.</p> <p>Екокарта й генограма як механізми оцінки стану дитини й сім'ї.</p>					
---	--	--	--	--	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
	90 – 100	A	відмінно	зараховано
	80 – 89	B	добре	
	70 – 79	C		
	60 – 69	D	задовільно	
	50 – 59	E		
	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	
<p>Вид контролю – іспит. Максимальна оцінка – 100 балів, з них – 50 балів за написання письмового екзамену та 50 балів – за практичні заняття (25 балів за поточне оцінювання, 20 балів – за контрольну роботу та 5 балів – самостійну роботу</p>				
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Студент допускається до підсумкового контролю (тестування) при умові здачі усіх практичних завдань. Максимальна сума балів за поточний контроль – 50</p> <p>Екзамен виставляється студенту за умови здачі усіх практичних завдань та виконання підсумкового тесту. Заліком є сума балів набраних студентом протягом семестру за усі види роботи: усні оцінки (робота на семінарах), виконання практичних завдань, підсумковий тест. Максимальна сума балів за підсумковий контроль – 20.</p>			

7. Політика курсу

Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності. Студент виконує завдання, які зазначено у програмі (силабусі) вчасно. Всі завдання курсу повинні бути виконаними, незважаючи на причину відсутності студента на занятті. Відсутність студента на занятті без поважної причини передбачає зниження балів, які відводяться на обговорення питань семінарських та лекційних занять, а також захисту індивідуального завдання на занятті.

8. Рекомендована література

1. Бевз Г. М., Пеша І. В. Дитина в прийомній сім'ї: Нотатки психолога. – К., 2001. – 101 с.
2. Вихованці інтернатів про себе і своє життя / О. М. Балакірева, Т.В. Бондар, Н. П. Дудар та ін. – К., 2000. – Кн.1.- 134 с.
3. Законодавство, яке тебе захищає (Випускникові школи-інтернату для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування) / Авт. кол.: Л. С. Волинець, Т. В. Говорун, І. В. Пеша та ін.. – К.. 2000. – Кн. 2. – 78 с.
4. Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей. – К, 2002. – 318 с.
5. Кравченко Т. В., Трубавіна І. М. Допомога батькам у вихованні дітей: Методичні рекомендації для соціальних працівників. – К., 2005. – 10 с.
6. Проект програми «Соціальний супровід прийомної сім'ї» // Шкільний світ. – 2001. - №16 (Вкладка).
7. Приймна сім'я: методика створення і соціального супроводу: Науково-методичний посібник / Г. М. Бевз, В. О. Кузьмінський, О. І. Нескучаєва та ін.. – К., 2003. – 92 с.
8. Створення та функціонування прийомних сімей: Навчальний посібник для державних службовців / О. О. Яременко, Н. М. Комарова, Л. С. Волинець, І. В. Пеша. – К., 2000. – 128 с.
9. Технології створення та функціонування прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу : Збірник методичних матеріалів / Авт. кол.: Г. М. Бевз, А. Й. Капська, Н. М. Комарова та ін.. – К., 2003. -188 с.

Викладач Яремчук В. В. _____